

Van de redactie – Redactioneel

‘Get a Life!’ De even lapidaire als misprijzende manier waarmee de Britse cineast Ridley Scott de historicus Dan Snow recent de mond snoerde, is op korte termijn iconisch geworden. Snow had het aangedurfd te wijzen op de vele feitelijke fouten die al in de *trailer* van Scotts film over Napoleon waren geslopen. Scott deed zijn uitspraak vermoedelijk in een impuls van ergernis, maar zij past niettemin in een lange traditie die de geschiedbeoefening en het leven als onverzoenlijk voorstelt. Het bekendste voorbeeld blijft ongetwijfeld Friedrich Nietzsche, die in 1874 de historici van zijn tijd als eunuchen voorstelde: zij bewaakten het verleden ‘objectief’, maar konden zelf geen geschiedenis maken.

Verder in hetzelfde *Over nut en nadeel van de geschiedenis voor het leven* toont Nietzsche weliswaar dat objectieve geschiedschrijving de omarming van het leven niet hoeft uit te sluiten, maar om dat te doen rekt hij het begrip ‘objectiviteit’ zo ver op dat het nog nauwelijks iets met waarheidsvinding te maken heeft: ‘Er is zelfs een geschiedschrijving denkbaar’, zo schrijft hij, ‘die op geen enkele feitelijke waarheid stoelt en toch zeer terecht aanspraak kan maken op het predicaat “objectief”.’ Het valt te betwijfelen of Ridley Scott deze passage kent, maar hij zou ze ongetwijfeld graag citeren.

We zouden op onze beurt onze neus kunnen ophalen voor de feitenvrije benadering van Nietzsche en Scott. Mij lijkt het wijzer ons erdoor te laten uitdagen om te tonen dat nauwgezette, op bronnenonderzoek gebaseerde geschiedschrijving het leven allesbehalve uitsluit. ‘Give a life!’ is een leuze die we onszelf en elkaar moeten toeroepen, eerder dan ‘Get a life!’. Juist door intensief bronnenonderzoek te doen wekken we historische levens in al hun veelzijdigheid en tegenstrijdigheid tot leven, en krijgen we onrechtstreeks een rijkere kijk op ons leven vandaag. De creativiteit die we daarbij aan de dag leggen dient om de resultaten van ons bronnenonderzoek beter uit de verf doen komen, niet om deze te laten overschaduwen door tot de verbeelding sprekende hersenspinsels.

Op diverse manieren en vanuit verschillende perspectieven illustreren de bijdragen in dit nummer van de *BMGN – Low Countries Historical Review* dit hooggestemde ideaal. Weixuan Li en Chiara Piccoli schreven de tweede bijdrage in de reeks die door heel deze jaargang loopt en waarin we op zoek gaan naar de concrete wijzen waarop de toepassing van digitale methoden de geschiedschrijving kan vernieuwen. Piccoli en Li gingen aan de slag met zeventiende-eeuwse boedelbeschrijvingen én met 3D-visualisering om heel precies te achterhalen hoe het huis van de Amsterdamse welgestelde burgers Pieter de Graeff en Jacoba Bicker was ingericht, en vooral welke plaats hun kunstcollectie erin kreeg. Daarmee bieden ze alvast mogelijkheden aan cineasten die de zeventiende-eeuwse Amsterdamse elites tot in hun huiskamers willen volgen. Misschien iets voor Ridley Scott?

Ook de bijdrage van Christiaan Ruppert bevat veel materiaal dat op interessante wijzen in historische fictie zou kunnen worden uitgewerkt. Hij richt de focus echter niet op unieke figuren binnen een economische toplaag, maar integendeel op een brede groep

mensen die zich in dramatische omstandigheden staande moesten houden. Meer bepaald staan de bewindvoerders centraal die na de Tweede Wereldoorlog werden aangesteld over het vermogen (en de schulden) van de vermiste Joden in Nederland. Zij waren uitvoerders van een van hogerhand opgelegd systeem, maar tegelijk ook mensen die zelf met diepgaande trauma's moesten leven en die hoopten dankzij hun bewindvoering voldoende middelen te vinden om hun maatschappelijk leven te hervatten. Dit bleek echter in vele gevallen op een ontgoocheling uit te draaien.

David Onnekink en Suzanne Ros, ten slotte, vertrekken vanuit een nog ruimere vraagstelling, maar hechten uiteindelijk toch ook veel belang aan de persoonlijke levens in de bevolkingsgroep die zij bestuderen. Via een gecombineerde studie van kranten, rapporten van ngo's en publieke enquêtes trachten zij de vraag te beantwoorden of de protestantse bevolking van Nederland sinds de jaren 1960 milieubewuster is gaan denken. Zij beantwoorden deze vraag voorzichtig bevestigend, en onderscheiden ook verschillende fasen in dat proces. De belangrijkste motor achter dit proces, zo concluderen zij, waren niet de georganiseerde kerken, maar was het persoonlijke geloof van de Nederlandse protestanten. Hoewel zij deze burgers niet rechtstreeks aan het woord laten, zetten zij wel de deur open voor een meer microhistorische benadering die de ontwikkeling van het milieubewustzijn op een persoonlijk niveau tastbaar maakt. En zo laten ook zij 'het leven' volop binnen in hun artikel.

Namens de redactie,

MARNIX BEYEN

From the editors – Editorial

'Get a Life!' This recent silencing of historian Dan Snow by British film maker Ridley Scott, as terse as it is disdainful, quickly became iconic. Snow had courageously noted the many factual errors that already surfaced in the trailer of Scott's motion picture about Napoleon. Presumably, Scott made his statement in a surge of irritation. Nonetheless, it figures in an extended tradition that depicts historical practice and life as irreconcilable. The best-known example will undoubtedly remain Friedrich Nietzsche, who in 1874 described the historians of his day as eunuchs: they guarded the past 'objectively', but were unable to make any history themselves.

In this same work, *On the Advantage and Disadvantage of History for Life*, Nietzsche does indeed demonstrate that objective historiography need not exclude the embracement of life. In doing so, however, he broadens the conceptual scope of 'objectivity' so far, that it hardly relates to ascertaining the truth anymore: 'Historiography is even conceivable', he writes, 'that is not based on any factual truth and nonetheless may justifiably invoke the predicate "objective"'. While it is questionable whether Ridley Scott knows this passage, he would undoubtedly be happy to quote it.

In turn, we could dismiss the approaches by Nietzsche and Scott as lacking any factual foundation. In my view, we would be wiser to rise to the challenge by demonstrating that meticulous historiography based on primary sources by no means excludes life.

We should call on each other to ‘Give a life!’ rather than to ‘Get a life!’ By analysing primary sources intensively, we inspire historical lives in all their versatility and contradictions. Indirectly, we obtain a broader view of our lives today. Our creative effort in doing so serves to highlight the results of our examination of primary sources, rather than to be eclipsed by suggestive concoctions.

The contributions to this issue of *BMGN – Low Countries Historical Review* illustrate this ambitious ideal in different ways and from various perspectives. Weixuan Li and Chiara Piccoli wrote the second contribution in the series that will appear throughout this volume and in which we seek specific ways to innovate historiography by applying digital methods. Piccoli and Li explored seventeenth-century inventories of estates, using 3D-visualisations to trace with great precision how the home of the prosperous Amsterdam citizens Pieter de Graeff and Jacoba Bicker was furnished, and especially how their art collection was featured there. This technique offers promise for film makers interested in depicting the seventeenth-century Amsterdam elites, even in their own living rooms. Ridley Scott might fancy this as well.

Likewise, the contribution by Christiaan Ruppert is replete with material that could be elaborated into interesting historical fiction. Rather than focusing on unique figures in an economic elite, however, he examines a broad group of people forced to continue operating under compelling circumstances. More specifically, he writes about the administrators appointed after the Second World War to manage the assets (and the debts) of the Jews in the Netherlands who were missing. Tasked with implementing a system imposed from above, at the same time they had to cope with their own severe traumas and hoped their administration would yield sufficient resources to resume their role in society. In many cases, they were disillusioned.

In conclusion, David Onnekink and Suzanne Ros adopt a still broader approach but ultimately also attribute great importance to the personal lives in the population group they address in their research. Through combined study of newspapers, reports from NGOs, and public surveys, they investigate whether environmental awareness has increased among the Protestant population in the Netherlands since the 1960s. Their answer is cautiously affirmative, and they identify different stages in that process. The driving force behind this process, they conclude, was not the organised churches but the personal faith of the Dutch Protestants. Although the authors do not quote these citizens directly, they pave the way toward a more microhistorical approach that makes the rise of environmental awareness tangible at a personal level. In doing so, they also fully accommodate ‘life’ in their article.

On behalf of the editors,

MARNIX BEYEN